

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
ผู้วิจัย	นางวชิรณัฐ พรหมภักดิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) เพื่อสร้างและยกร่างหลักสูตรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครู โดยศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการยกร่างสร้างหลักสูตร การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร การทดลองนำร่องและการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยไปใช้พัฒนาครูโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2568 - มกราคม 2569 และระยะที่ 4 การประเมินและสะท้อนคิดผลการใช้หลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง แบบสรุปสังเคราะห์ข้อมูล และแบบประเมิน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงใช้การทดสอบค่าที (t -test) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการสรุปประมวลผลข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น พบว่า 1) ครูผู้สอนมีระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำแนกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี ระดับการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างได้เพียงบางส่วน และระดับที่มีการปฏิบัติแต่ยังไม่ถึงระดับที่เป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ ผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) การออกแบบและการวางแผน

การเรียนรู้เชิงรุก (2) การจัดกิจกรรมและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (3) การใช้สื่อ เทคโนโลยีและ แหล่งเรียนรู้ (4) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (5) การสะท้อนคิดและพัฒนาตนเอง 2) แนวทาง การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผ่านความ ร่วมมืออย่างมุ่งมั่นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู เริ่มจากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา นำไปสู่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการณ์ และการสะท้อนคิด โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิพากษ์และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูและส่งผลให้เกิดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เชิงประจักษ์ของผู้เรียน 2. หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้กระบวนการ การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) โครงสร้าง และสาระการเรียนรู้ (4) แนวทางการจัดกิจกรรม (5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ (6) การวัดและ ประเมินผล โดยกระบวนการจัดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ สภาพปัญหา (Situation Analysis) ขั้นที่ 2 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการผ่านการอบรมเชิง ปฏิบัติการ (Act) ขั้นที่ 4 การสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นที่ 5 การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (Reflect) ซึ่งผลการประเมินโดยรวมพบว่า หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก นอกจากนี้ ผลการทดลองนำร่องชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูผู้สอนที่ผ่าน การพัฒนาด้วยหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการพัฒนาอยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยม และมีคะแนนสมรรถนะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .054 ผลการประเมินหลักสูตรเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครู ต่อหลักสูตรดังกล่าว ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title Development of a Competency Enhancement Curriculum for Teachers’
Active Learning Management Using Action Research in Collaboration with
a Professional Learning Community for Teachers under the Kalasin Primary
Educational Service Area Office 1

Researcher Mrs.Wachiranuch Promphat, Deputy Director of Primary Educational
Service Area Office 1

Year / Year of publication 2025

ABSTRACT

This research aimed to: 1) investigate the fundamental information, current conditions, problems, and needs necessary for developing a competency enhancement curriculum for teachers’ active learning management using action research in collaboration with a professional learning community; 2) develop and draft a competency enhancement curriculum for teachers’ active learning management using action research in collaboration with a professional learning community; 3) implement the competency enhancement curriculum for teachers’ active learning management using action research in collaboration with a professional learning community; and 4) evaluate the implementation of the competency enhancement curriculum for teachers’ active learning management using action research in collaboration with a professional learning community.

The research and development process consisted of four phases. Phase 1 involved investigating fundamental information by surveying teachers’ current conditions and needs, reviewing relevant concepts and documents, and interviewing qualified experts and specialists. Phase 2 involved developing the competency enhancement curriculum for teachers’ active learning management through curriculum drafting, examination of curriculum appropriateness, pilot implementation, and curriculum revision. Phase 3 involved implementing the developed curriculum with 30 volunteer teachers from Kalasin Pittayasai School who participated in the curriculum activities during the second semester of the 2025 academic year, from November 2025 to January 2026. Phase 4 involved evaluating and reflecting on the implementation of the curriculum in terms of input, process, and output factors. The instruments used for data collection included a survey questionnaire, document analysis form, semi-structured interview form, data synthesis and

summary form, and evaluation forms. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, and inferential statistics using the t-test. Qualitative data were analyzed through content analysis in conjunction with descriptive data synthesis.

The research findings revealed that:

1. The investigation of the fundamental information indicated that teachers' active learning management behaviors could be classified into three levels: exemplary practice, partially exemplary practice, and practice that had not yet reached the exemplary level. Teachers demonstrated needs for enhancing their active learning management competencies in five areas: 1) active learning design and lesson planning; 2) activity organization and the creation of a learning environment; 3) the use of instructional media, technology, and learning resources; 4) authentic assessment and evaluation; and 5) reflection and self-development. The development of the curriculum through action research in collaboration with a professional learning community emphasized committed collaboration between school administrators and teachers. The process began with the investigation and analysis of problems, followed by planning, implementation, observation, and reflection. Stakeholders were provided opportunities to participate in critical discussion and provide feedback on the working processes and resulting outcomes, with the aim of enhancing teachers' active learning management competencies and contributing to tangible learning achievement among students.
2. The competency enhancement curriculum for teachers' active learning management using action research in collaboration with a professional learning community for teachers under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 consisted of six components: 1) principles; 2) objectives; 3) learning structure and content; 4) guidelines for activity implementation; 5) instructional media and learning resources; and 6) measurement and evaluation. The activity implementation process consisted of five steps: Step 1, Situation Analysis; Step 2, Plan; Step 3, Action through workshop-based training; Step 4, Observe; and Step 5, Reflect. The overall evaluation indicated that the curriculum and its accompanying materials were appropriate at a high level. Furthermore, the pilot implementation demonstrated that teachers' active learning management competencies after the

development were significantly higher than the established criterion of 75% at the .05 level of statistical significance.

3. The implementation of the competency enhancement curriculum for teachers' active learning management revealed that teachers who participated in the curriculum, which employed action research in collaboration with a professional learning community, demonstrated active learning management competencies at an excellent quality level after the development. Their competency scores were significantly higher than the established criterion of 75% at the .05 level of statistical significance.
4. The evaluation of the competency enhancement curriculum for teachers' active learning management using action research in collaboration with a professional learning community for teachers under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 indicated that teachers' opinions toward the curriculum, in terms of input, process, and output, were overall at the highest level.